

עין משפט
גזר מצוה

יג א ממי פיו מהלי יצוס הלכה י סמג ענין כל טושע"ע אה"ע סימן קעד
ספרי א:
יד ב מיי שס:
טז ג מיי שס טושע"ע שס:
טז ד מיי פ"ג מהלי זלית הלכה י:
יז ה מיי שס ופי"י מהלכות טומאת זרעמ הלכה ה ופי"י מהלכות יצוס הלכה י:

תורה אור השלם

- לא יבא פצוע דבא וכורות שפכה בקהל ין: דברים כג ב
- קדשים ידיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשי יי לחם אלהיהם הם מקריבם ודיו קשר: ויקרא כ א
- כי אני יי אלהיהם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ: ויקרא יא מד

הגהות הב"ח

(א) גמרא כליז ממו ויהם נשים ולהם אחין ועמדו אחין: (ב) שם אלמנה לבד"ג מן האירוסין ימי: (ג) רש"י ד"ה אלף וכו' אלמנה לבד"ג מן האירוסין ימי: (ד) תוס' האירוסין גמי: (ה) תוס' ד"ה (נע"ה) אי הוי וכו' אינטיין כדפרקי לקמן בפ' החולין:

הגהות הגר"א

(א) גמ' והקוין או חולצין או מייבמין. י"ב בתוספתא (ספ"ג) גרס' חולצין ולא מייבמין וכו'ה גמ"ף ורש"ס ספ"ק (אלף בתוספתא פ"יא שהא היה ממש הכייתא דקאן איתא או חולצין או מייבמין ועש"ס אלף דקמ"ל רבינו ליעזר דגס וקן צויתו שמש כחז אמי מייבם לכתלה וכמ"ש הרמב"ם וס"פ):

הגהות מוהר"ב רנשבורג

(א) גמ' איתמר וכו' ומד אמר פוטרת וכו'. י"ב מיי פיו מהלי יצוס הלכה י יא ועש"ס [ב] רש"י ד"ה תויבמא דרבא ומיובתא דר"ל ונדפס גלזו י"א דרב אשי. י"ב דר"ל לא אימיתב כדלקמן בסמוך ועי' יצין שמועה דף פ"ב ע"א:

מוסף רש"י

סריס אדם. האיל והיתה לו שעת הסריס (לקטן ע"ס). והזקן. קטט ליה צדיה הין משום דממ להו דהיתא לו שעת הסריס והשתא פסק מלידה (ש"ס). ונתנו גט. כלומר או נתנו לה גט (ש"ס). מזה שעשו עשו. ואכריס גט לתאמרי. או אם

נתנו גט אסורין טוב לייבמן (ש"ס). ייבום בנחלה תלא רחמנא. דכמי (דברים כה) יקוס על שם אחיו הממ, ואלוקמין לקמן (כ"ד). על שם אחיו לנחלה, שירש המייבם כל נכסי הממ ואין אחין חולקין עמו (לעיל י"ד).

ביאה ראשונה. דייבום מקיימא מצות עשה, ביאה שניה לאו מצות יצוס הוא (טתהודין ט).

כ:

דאין עולין לייבום מהתם שמעינן דעולין לחלילה כדרשנין יש לך

יבמה אחרת שעולה לחלילה ועוד דפריך מה ראית פי' דאימא איפכא ונוקי יבמתו לחייבי כרת ואם לא יחפוך לחייבי לאוין היכי מני למעוטי מנאם לא יחפוך חייבי לאוין מחלילה הא קרינן דכו אס חפך יצם דלמי עשה ודחי ל"ת כיון דמוקמינן יבמתו

לחייבי כריתות וקאת היה נראה לפרש דה"פ א"ה חייבי לאוין נמנ נשוא חליצה וייבום מהאי קרא ותו פריך מה ראית פירוש דמהאי קרא ולא יחפוך נשוא חייבי לאוין לחלילה וייבום וליהוו בני חליצה וייבום ואין להקשות דלמה לן קרא להכי דלישתוק קרא מיי' דטובא אינטריין (י) כדפרישית לקמן בפ' החולץ (דף מד). ונייבם לחדא ונחלוך לחדא אכל קשה דאם כן מאי קא משני מוסתצבא חייבי לאוין תפסי דכו קדושין דמשמע מתוך התירוץ דהוא פריך שלא יעלו חייבי לאוין לחלילה וי"ל דזומק דמחייבי לאוין וחייבי עשה פריך והכי פריך א"ה חייבי לאוין וחייבי עשה נשוא לחלילה וייבום מהאי קרא וחייבי לאוין יעלו גם לייבום וחייבי עשה לא יעלו גס לחלילה ועיקר פירכא מחייבי עשה: **מסתברא** חייבי אאין **תפסי** בהו קדושין. ומימא מנלן לאוקמי קרא בחייבי לאוין נוקי קרא בחייבי עשה גרידא דלע"ג דאין מייבמין מ"מ עולים לחלילה כיון דתפסי דכו קידושין אכל חייבי לאוין ינמא דלמי עשה ודמי לא תעשה ויעלו גס לייבום וי"ל דמשמע ליה השתא לדרוש מקרא דיבמתו לאסור יצום ולהנריך חליצה אכל קשה א"כ היכי הוה צעי לאוקמי קרא בחייבי כריתות והא ל"ל דהכי פריך ואימא חייבי כריתות גמי ליצעי חליצה מהאי קרא דהא קאמר בתר הכי ומה ראית דמשמע ואימא איפכא: **פצוע** **רבא** וכורות שפכה וסריס **אדם**. פירוש סריס אדם לאפוקי צדי שמים שלא היה להם שעת הכושר: **אם** **בעל**ו קנו. ה"ה דלכתמילה גמי שרי ° כדמוכח לקמן אלא אידי דנקט כסיפא לשון דיעבד נקט גמי ברישא לשון דיעבד:

אמר קרא והתקדשתם. אע"ג דהאי עשה גמי הו צמאות יצום ואיכא תרי עשה מ"מ אין תרי עשה דוחה ל"ת ועשה:

אי הכי כ"ה הנשים א"יתייבמו. כל הני פירי לא פריך שיעקרו חכמים לגמרי מצות ייבום והכי פי' אשת אחיו מאביו לא תמייבם כשאניו אחיו אלא מאביו לא תמייבם אשת אחיו מאמא (א) אשה שאין לה בנים

לא תמייבם פירוש שאין לה עכשיו אכל היו לה בנאי הבעל ומתו גזירה משום אשה שיש לה בנים אשת אחיו שהיה בעולמו כגון אשה שיש לה בנים אשת אחיו לא ימייבמו פירוש אשה שלא היה לה בנים מעולם לא מזה ולא מאחר דדמיא לאילוניות: **גזירה** **ביאה ראשונה** **אבו** ב'. אלמנה מן הנשואין וחייבי עשה נפקא לן מיבמתו דלע"ג דאין עולין ליצום עולין לחליצה: **אמו** **ביאה** שניה. לאו דוקא נקט ביאה שניה אסור דיבמה נקית בהעראה והו"מ למימר גזירה אטו גמר ביאה ואין להסיר ביאה שניה מטעם דנעשית אשתו לכל דבר דאינה נעשית כששתו ° אלא היכא דשרי ליה בלא דחייא אכל חייבי לאוין אפילו ביאה ראשונה לא שריא אלא משום דלמי עשה ודחי לא תעשה וביאה שניה דלית בה עשה לא דחיא אע"ג דבפרק הבא על יבמתו (לקמן סא). לא מנריך קרא אלא לאירס ואח"כ נשמה להיות כהן גדול אכל נשאה קודם שנתמנה משמע דלא זריץ קרא שיכול לקיימה משום דנשאה בהיתר המם גמי משום דבהיתר בלא שום דחייא איסור נשאה אכל הכא ביאה ראשונה לא שריא אלא משום דלמי עשה ודחי לא תעשה ביאה דמנזיה דחיא דלאו מנזיה לא דחיא: **ביתרבי** **ואם** **בעל**ו קנו. תימא דרבא גופי' מויתב מהך צרייתא והשתא אימיתב מינה: **רב**

כיצד פרק שני יבמות

לדדין קפני **נא** עליה. קאי אאיסור מנזיה דהיינו שניות מדצרי סופרים דמדאורייתא חזיא ליה וקמיה רמיא לפיך נפטרה זרתה צביאתה. חלץ קאי אאיסור קדושה דרמיא לחליצה הילכך חליצתה פוטרת זרתה: **פלוט דכא** **וכרוס** **שפכה**. לקמן מפרש להו בפרק הערלה: **סריס** **אדם**. שסריסו אדם ולא מחמת

חולי נסתרם מאליו והוי בלאו דבכלל פלוט דכא וכרוס שפכה הוא ואסור לישא ישראלית דכתיב לא יבא פלוט דכא: ט' או **מייבמין**. לאו לכתמלה קאמר אלא ייבומן יצום שאם בעלו קנו כדקפני ואזיל: והקוין. שפסק מלידה והאי לאו מחייבי לאוין הוא אלא קמ"ל דלע"ג דלאו צר אולודי הוא ביאתו ביאה לקנות יבמתו ויוצאה ממנו בגט: **ונתנו** **גט**. כלומר או נתנו גט או חלצו וגט דיבמה מהני למיפסל עליו ועל כל האחין דאי צעי לייבומי תו לא מני דקס ליה צטוב לא יבנה: **ואם** **בעלו** **קנו**. ויוצאות בגט בלא חליצה: **ואסור** **לקיימן**. אסיפא קאי ממו אחין ובעלו הן את יבמתן ואפלוט דכא וכיוצא בו ולא זקון: **אלא** **אמר** **רבא**. חייבי לאוין גמי לייבום רמיא הלכך אס

בעלו קנו. ודקשיא לך באלמנה ארוסה שנפלה לכהן גדול תמייבם ויצא עשה וידחה את ל"ת אלמנה (א) מן האירוסין גמי כו': **גזירה** **ביאה ראשונה**. דמקיים בה עשה ומנאי למידיחי: **אטו** **ביאה** **שניה**. דלא מני למידיחי דהא קאיסיס צה עשה: **לאו** **מילתא** **היא** **דאמרי**. דצביאה ראשונה היא שרי לכתמילה אי לאו משום גזירת ביאה שניה דודאי אפילו ביאה ראשונה אסורה ולא אמרי' דמזה עשה את לא תעשה דהא אפשר להמקיים בחליצה בלא עקירת לא תעשה: **אם** **בעלו** **קנו**. אלמא מדאורייתא רמיא קמיה למידיחי לא תעשה: **סיונפאל**. דרבא ומיוצבתא ° דריש לקיש ב' דלמרי לעיל אס אתה יכול לקיים את שניהם לא עקרנא ליה ללאו: **באלמנה**. יבמתו: **פוטרת**. אותה ואם זרתה מן החליצה וסגי לה בגט: כי

משום אילוניות לא שכיחא ממזרת ונתינה גמי לא שכיחא אלא אמר רבא ז"ל גזרה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה תניא גמי הכי °אם בעלו קנו בביאה ראשונה ואסור לקיימן בביאה שניה הדר אמר רבא ואיתמיא רב אשי לאו מילתא היא דאמרי דאמר °ריש לקיש יכל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו °יבא עשה וידחה את לא תעשה הכא גמי אפשר בחליצה דמוקיים עשה ולא תעשה מיתיבי ואם בעלו קנו תיובתא: איתמר ביאת כהן גדול באלמנה רבי °יוחנן ור' אלעזר חד אמר אינה פוטרת צרתה וחד אמר א' פוטרת צרתה באלמנה

לא תמייבם פירוש שאין לה עכשיו אכל היו לה בנאים אשת אחיו שהיה בעולמו כגון אשה שיש לה בנים אשת אחיו לא ימייבמו פירוש אשה שלא היה לה בנים מעולם לא מזה ולא מאחר דדמיא לאילוניות: **גזירה** **ביאה ראשונה** **אבו** ב'. אלמנה מן הנשואין וחייבי עשה נפקא לן מיבמתו דלע"ג דאין עולין ליצום עולין לחליצה: **אמו** **ביאה** שניה. לאו דוקא נקט ביאה שניה אסור דיבמה נקית בהעראה והו"מ למימר גזירה אטו גמר ביאה ואין להסיר ביאה שניה מטעם דנעשית אשתו לכל דבר דאינה נעשית כששתו ° אלא היכא דשרי ליה בלא דחייא אכל חייבי לאוין אפילו ביאה ראשונה לא שריא אלא משום דלמי עשה ודחי לא תעשה וביאה שניה דלית בה עשה לא דחיא אע"ג דבפרק הבא על יבמתו (לקמן סא). לא מנריך קרא אלא לאירס ואח"כ נשאה קודם שנתמנה משמע דלא זריץ קרא שיכול לקיימה משום דנשאה בהיתר המם גמי משום דבהיתר בלא שום דחייא איסור נשאה אכל הכא ביאה ראשונה לא שריא אלא משום דלמי עשה ודחי לא תעשה ביאה דמנזיה דחיא דלאו מנזיה לא דחיא: **ביתרבי** **ואם** **בעל**ו קנו. תימא דרבא גופי' מויתב מהך צרייתא והשתא אימיתב מינה: **רב**

לקיימן בביאה שנייה וביאת כ"ג באלמנה מן הנשואין אינה פוטרת צרתה דאין עשה דוחה לא תעשה אבל ביאה באלמנה מן האירוסין ובכל חייבי לאוין פוטרת צרתה כדתינין אם בעלו קנו:

מסורת הש"ס

(א) [תוס' פ"יא] לקמן עט: ע"ש, (ב) [ע' תוספות סוטה כו. ד"ה אשת] (ג) [לעיל ח: לקמן מד.]. (ד) [לקמן סא.]. (ה) סתהדרין ע"י. (ו) שבת קנב. מיר מלא. נת. מנחות ג. (ז) [ע"י תוס' לעיל ה. ד"ה ואכמי שגריס ר' אחא]. (ח) [דף ע. ע"ה.]. (ט) [נ"ל אחר ד"ה והקוין]. (י) י"א דרב אשי.

גליון הש"ס

גמ' סריס אדם. ע' סוטה דף כו ע"א מד"ה אשת סריס: שם גזירה ביאה ראשונה. ע' לקמן פד ע"א רש"י ד"ה והא טוה פירקין יו"ע: תוס' ד"ה אם בעלו וכו'. ברובות לבב. ע' לקמן דף פד ע"צ מד"ה שיר פלוט דכא: ד"ה אבו ביאה שניה וכו' אלא היכא דשרי ל' בלא דחיי'. עיין לעיל דף ח ע"צ מד"ה תלמוד:

תוספות ישנים

ואסור לקיימן לא קאי חזקין: אי הכי כל התורה נמי כתיב והתקדשתם ואלף אמר רבא וכו'. א"ע"ג דכפי אלו מיליות (צ"מ ל.) משמע דחשבינן ליה עשה גבי טומאה י"ל דהיינו דיוקא לגבי מלתא דכתיבא כדאי פרשתיא דכתיב (ויקרא כ ו) והתקדשתם אכל לגבי כל התורה לא חשבינן ליה לעשה: (א) א"ג פריך הכא אפכא דקא פריך אשת את כשואר אחיו מאביו וגם מאמו לא תמייבם גזירה משום אשת אחיו מאמו ומנאת יצום תמקיים כשאת אחיו מאביו בלבד דליכא כל דא אמתה ולא שייך למגור משום אשת אחיו ממנו: (ב) א"ג יש לפרש דקא צעי תלמודא הכא היכא שיש את אחד שהיה בעולמו ואת אחד שלא היה בעולמו לא תמייבם אותו שבעולמו ממוס גזירה (אל"ף) [אלף] שלא היה בעולמו ומנאת יצום תמקיים היכא שאין כהן את שלא היה בעולמו:

תוס' חד מקמאי

תניא אסור מצוה או אסור קדושה בא עליה או חליץ לה נפטרה צרתה. פצוע דכא וכורות שפכה סריס וזקן או חולצין או מייבמין כיצד מתו ולהן נשים ועמדו אחים ועשו מאמר בנשותיהם נתנו גט או שחלצו מה שעשו עשו אם בעלו קנו ואסור לקיימן משום שאמר לא יבוא פצוע דכא אלמא מדאורייתא חייבי לאוין רמיין לייבום דאחי עשה ודחי לא תעשה. והא דקתני במתני' אלמנה לכהן גדול גורשה וחולצה לכהן הריוט ממזרת ונתינה לישראל חולצת ולא תמייבמת מדרבנן דגזרינן ביאה ראשונה אטו ביאה שניה ותניא גמי [הכין] אם בעלו קנו בביאה ראשונה ואסור